

STATUS TILTAK I HANDLINGSPLAN TIL KLIMASTRATEGI 2030 - JANUAR 2019

Handlingsplanen er knyttet til Bærum kommunes klimastrategi 2030 og omfatter tiltak innenfor mobilitet, bygg og ressursbruk.

Statuslisten gir i siste halvdel også en oversikt over klimatiltak som foreslås og er finansiert gjennom Bærum klimafond i 2019, ved hjelp av Klimasatsmidler tildelt i 2019 eller midler gjennom Akershus miljøfond. Prosjektene planlegges oppstart i 2019/2020 dersom politisk vedtak og sikret finansiering gjennom Klimasats og/eller Bærum klimafond.

Tiltak i handlingsplanen vedtatt i Bærum kommunestyret 28. februar 2018, er markert med eget nummer (1, 2, 3, ...) i kolonnen "TILTAK"

MOBILITET - SYKKEL OG GANGE

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
1 SYKKELHOTELL I 2018 tas det i bruk sikker og enkel innendørs sykkelparkering ved Kolsås og Østerås t-banestasjon, som er delvis finansiert med tilskudd fra Klimasats (Klima- og miljødirektoratet). Sykkelhotell vil gjøre det mulig for flere å kombinere kollektivreise med bruk av sykkel eller elsykkel, både til jobb- og fritidsreiser. Det planlegges for ett nytt sykkelhotell per år. Plan for flere sykkelhotell utvikles i samarbeid med fylkeskommunen.	Teknisk	Klimasats 2016	Sykkelhotellene på Østerås og Kolsås ferdigstilles 2019. Futurebuilt er samarbeidspartner. Sykkelhotellene vil bygge opp om Kolsås og Østerås T-bane stasjoner som viktige kollektivknutepunkter, og vil gi mulighet for trygg sykkelparkering i tilknytning til t-banenettet. Prosjektene finansieres delvis gjennom Klimasats.
2 TILTAK FRA HANDLINGSPLAN SYKKEL Ny sykkelstrategi og handlingsplan viser effektive tiltak som bidrar til økt bruk av sykkel og gange. Det omfatter både etalering av bedre gang- og sykkelveier, bedre vintervedlikehold, merking og ulike kampanjer.	Teknisk		Tiltakene i handlingsplanen for sykkel følger opp vedtatt sykkelstrategi og har som mål å gjøre det mer attraktivt å sykle for alle i Bærum. Handlingsplanen skal evalueres.

MOBILITET - SYKKEL OG GANGE

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
3 GÅGRUPPER TIL SKOLEN Kommunen øker innsatsen for at alle skolebarn er organisert i gågrupper fra første skoledag til og med 3. klasse. Gågrupper innebærer at foreldre deler ansvaret for å følge en gruppe barn til skolen og at barna etter hvert går gruppevis uten følge av en voksen. Når barna ikke blir kjørt til skolen reduseres antall biler ved skolene og skoleveien blir tryggere. At barna har følge til skolen og at skoleveien er trygg vil for mange foreldre gjøre det mulig å reise kollektivt til jobb. Dersom barna innarbeider gode vaner kan det ha langsiktig effekt på reisevaner.	Skole		Enkelte tiltak er gjennomført. Innsats i forhold til organisering og ressurser vil vurderes ved rullering av handlingsplanen. Flere skoler er i ferd med å få på plass løsninger, såkalt "Hjertesone light", som bidrar til å gjøre skoleveien tryggere for barna.
4 BYSYKKEL I SANDVIKA Etablere bysykkelordning mellom Sandvika stasjon (buss og tog) og bolig- og næringsområdene i nærheten av Sandvika, herunder både Hamang, Bærum sykehus, Høvik og Henie Onstad kunstsenter.	Teknisk		Det arbeides med å få på plass en bysykkelordning i Sandvika. Prosjektorganisering er i en etableringsfase.
5 SMARTBIKE BÆRUM (ELSYKKEL LÅNEORDNING) Elsykler til bedrifter i Bærum til "hjemlån" for sine ansatte, for uttesting over en periode på 14 dager.	SmartCity Bærum	Klimasats 2017 Bærum klimafond	Låneordning etablert, rapport fra brukerundersøkelse gjennomført. Bærum arbeidssenter har ansvaret for service og flytting av sykler. 225 ansatte i bedrifter og kommunale tjenestesteder har lånt syklene det første året.
64 SMARTBIKE INNBYGGERE (ELSYKKEL LÅNEORDNING) Etablere elsykkel-låneordning til innbyggere i Bærum via forhandler gjennom lokale velforeninger.	Klimaklok	Klimasats 2018 Bærum klimafond	Prosjektet har startet og anskaffelse er gjennomført. Det er planlagt at utlån skal starte samtidig som sykkesesongen våren 2019.

MOBILITET - SYKKEL OG GANGE

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
6	ÅRLIG KARTLEGGING AV REISEVANER- RVU	Plan	Pågår for hele Bærumssamfunnet. Ny intern kartlegging av ansattes reisevaner gjennomføres i 2019.
65	SYKKELKAMPANJE U-GO TIL TRENING	Teknisk/ Klimaklok	Bærum klimafond Sykkeltur for ungdom sammen med idrettslagene våren 2018.
7	LIVING LAB - KOMBINERT MOBILITET FOR FAMILIER - PILOT Kommunen og Ruter inviterer i fellesskap 10 Bærumsfamilier til i 100 dager å bytte bort bilen med en kombinasjon av kollektivtransport, taxi, bilpool, elsykkel, bysykkel, matlevering og deleordninger. Familiene skal ikke belastes med ekstra kostnader men dele sine erfaringer fra en hverdag uten egen bil. Prosjektet vil gjennomføres i boligområder med godt kollektivtilbud. Resultatene fra piloten vil gjøres tilgjengelig for forskning. Prosjektet vil bygge videre på erfaringene fra ett lignende prosjekt i Gøteborg og følger opp Klimapanelets råd.	Klimaklok	Living Lab slik Klimapanelet anbefalte er ikke blitt en realitet i Bærum. Kommunen har hatt tett samarbeid med Ruter og Transportøkonomisk institutt for å gjennomføre Living Lab, men det har vært mer krevende å gjennomføre piloten enn først antatt. Ruter er i gang med et prosjekt knyttet til utvikling av kombinert mobilitet. Først vil Ruter gjennomføre pilot med næringsliv og forvaltning i Oslo-regionen (se tiltak 15), i en senere fase vil innbyggere i Oslo bli inviterte som deltakere, i en slutfase vil enkelte deler av Oslo-regionen også inviteres inn, deriblant innbyggere i Bærum. For å legge til rette for at flere kan basere seg på kombinert mobilitet i fremtiden gjennomføres en rekke piloter, som SmartRider, SmartBike og SmartCar. Fremvekst av nye mobilitetsløsninger vil gjøre at flere etter hvert kan løse sine mobilitetsbehov uten å benytte egen bil.
8	UTFART UTEN BIL Samarbeide med Ruter for å spre informasjon om alle utfartssteder som er tilgjengelig via buss og bane i Ruter-appen. Følger opp Klimapanelets råd. Være pådriver til Ruters utvikling av nye kollektiv-løsninger tilpasset ettermiddag- og helgeaktiviteter.	Teknisk	Prosjektet er i en oppstartsfasen, samarbeid med Ruter er innledet.

MOBILITET - KOLLEKTIV OG BIL

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
9 SAMKJØRING TIL FRITIDSAKTIVITETER - PILOT Gjennomføre pilot sammen med Ruter for aktivt tilrettelegging for samkjøring til idrett og andre fritidsaktiviteter. Pilotprosjektet innebærer at Ruter ivaretar transport av barn til og fra aktivitet som foregår mens foreldre er på jobb. Barna lærer å reise kollektivt og foreldrene får enklere logistikk. Flere barn får mulighet til å delta på aktivitet og bussløsningen reduserer utslipp fra privatbiler. Planlagt oppstart 2018.	Klimaklok / Teknisk	Bærum klimafond	Pilotprosjektet som er et samarbeid mellom Stabæk Fotball, Ruter og kommunen, startet opp i 2018 og går frem til sommeren 2019. Prosjektet tester «bestillingstransport» og benytter digitale løsninger som gjør det mulig å få til slike transportløsninger. Piloten omfatter 130 barn i alderen 7-10 år som hver dag har blitt hentet til trening og kjørt hjem etterpå. Prosjektet vil evalueres i 2019 og gi nyttig erfaring i forhold til videreføring til nye målgrupper.
10 TILSKUDD LADING I BOLIGSELSKAPER En tredel av boligene i kommunen er blokk-bebyggelse. Tilskuddsordning til lading av el-bil i borettslag og sameier igangsatt som pilot i 2017. Pilot mottar støtte fra Akershus fylkeskommune. Basert på interessen for ordningen legges det opp til videreføring.	Teknisk	Akershus Miljøfond	Piloten ble gjennomført i 2017 og videreført i 2018. Tilskuddsordningen videreføres i 2019. Søknadsfrister i 2019 er 31. januar og 31. mai. Det er til sammen gitt tilsagn om 6,6 millioner kroner til 149 boligselskaper i Bærum for etablering av ladestruktur til elbiler. Gjennomførte prosjekter har resultert i ca 1700 nye ladepunkter knyttet til boliger i Bærum. Ved gjennomføring av prosjekter som har fått tilsagn om tilskudd i 2017 og 2018 vil det totalt være etablert ca 4500 nye ladepunkter.
11 BILPOOL I NYE BOLIGPROSJEKTER Utbyggere som etablerer utslippsfri bilpool knyttet til leiligheter gis mulighet til å bygge færre p-plasser enn den vedtatt p-norm. Muligheten til å gi dispensasjon fra parkeringsnormene må innarbeides i gjeldene reguleringsplan for området. Forslaget følger opp råd fra Klimapanelet.	Plan		Prosess om mulighet for bilpool i nye boligprosjekter pågår, styringsgruppe og arbeidsgruppe er etablert.
12 OFFENTLIG PARKERING MED LADEPUNKT Etablering av lading på offentlig tilgjengelige p-plasser og ved kommunale bygg, i tråd med ny nasjonal forskrift.	Teknisk		Ladepunktplan vedtatt. Gjennomføring pågår.
13 KISS & RIDE - PILOT SKUI SKOLE Kommunen vil teste ut en bilfri sone og en tilrettelagt plass for levering og henting av skolebarn, kalt "kiss & ride" ved Skui-skole.	Teknisk		Pilotprosjektet gjennomført i 2017. Det er utarbeidet en film om løsningen på Skui skole som skal inspirere andre skoler til å finne tilsvarende løsninger.

MOBILITET - FORNEBU-PILOTER

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
14 SELVKJØRENDE BUSS - PILOT Kommunen ønsker å teste ut selvkjørende kjøretøy over en lengre periode for å hente erfaring og se på mulighetene som ligger i bruk av autonome kjøretøy. Det er etablert et samarbeid med SCB, Ruter og Bærum kommune vei og trafikk for å se på muligheten for å gjennomføre pilotprosjekt for uttesting av selvkjørende transport i Bærum.	SmartCity Bærum	Bærum klimafond	Sommeren 2018 fraktet en selvkjørende badebuss 10.000 reisende til og fra Storøyodden badebass på Fornebu. Ruten gikk fra torget utenfor Fornebu S. Pilotprosjektet var et samarbeid mellom SmartCity Bærum, Acando, Ruter, Nobina og Bærum kommune og vil være nyttig i forhold til å teste ut ny teknologi og selvkjørende kjøretøy i ordinær trafikk.
66 SELVKJØRENDE BUSS - VIDEREFØRING Muligheten for å teste ut en selvkjørende buss i ordinær trafikk i Fornebu-ringen i en lengre periode vil vurderes. Prosjektet er et SmartCity Bærum samarbeidsprosjekt. Informasjon om piloten som ble gjennomført i 2018 redegjøres for i vedlegg til saken.	SmartCity Bærum	Bærum klimafond	Det foreslås støtte fra Bærum klimafond i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
15 SMARTRIDER - KOMBINERT MOBILITET FOR JOBBREISER Teste ut Ruters pilotarbeid innen kombinert mobilitet (kollektiv, bysykkel, bildeling, taxi, samkjøring etc.) og se på erfaringer fra blant annet hjem-jobb-hjem løsningen i Stavanger. Piloten gjennomføres i samarbeid mellom SCB, Ruter og interesserte bedrifter på Fornebu.	SmartCity Bærum	Bærum klimafond	Piloten er påbegynt og vil gjennomføres i 2019.
16 UTSLIPPSFRI VARETRANSPORT Etablere pilot på utslippsfri varetransport på Fornebu, sammen med de største bedriftene, handel og transportaktører. Ideen ble drøftet på Klimaverkstedet for næringslivet april 2017. Formålet er å redusere unødvendig vare- og mattransport/leveranser, og samtidig redusere utslipp fra biltrafikk. Returordning for glass/metall, klær og panteflasker kan inngå i prosjektet. For returordningen er formålet at husholdninger ikke skal være avhengig av egen bil for å bli kvitt avfall.	Næringssjef SmartCity Bærum	Bærum klimafond	Prosjektet er i en oppstartsfase. En "meta"studie gjennomføres for å se på beste praksis fra tilsvarende prosjekter og analyser i inn- og utland. Arealmuligheter på Fornebu og i Sandvika vurderes ift gjennomføring av prosjektet.

MOBILITET - FORNEBU-PILOTER

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
17 ZEN PÅ FORNEBU Etablere samarbeid med ZEN (The Research Centre on Zero Emission Buildings in Smart Neighbourhoods) for å realisere nullutslippsprosjekter/neighborlag på Fornebu. Gjennom samarbeidet skal kommunen søke å finne praktiske svar på hvordan bygg og neighborlag kan nå målet om nullutslipp. Egen sak fra rådmannen.	Klimaklok	Bærum klimafond	Forskningsprogrammet ZEN (Zero Emission Neighbourhoods in Smart Cities) skal forske på nullutslippsområder i smarte byer og har som mål å utvikle løsninger som bidrar til at nullutslippsområder kan bli en realitet. I Bærum er Oksenøya senter en av pilotene FME ZEN skal gjennomføre. Her vil det være fokus på blant annet smart arealbruk, innovative løsninger og bygningsmateriale med lavt karbonavtrykk.
18 KLIMAKLOK DASHBOARD Digitale skjermer og hjemmeside som viser Klimaklok- aktivitetsdata for ett geografisk område. Aktuelle data er sykkel- og fotgjengertellinger, bussykkel, kollektivtrafikk, kollektivreisende, elbil-ladere, produksjon av fjernvarme fra VEAS, og luftforurensing mm. Både Sandvika og Fornebu er aktuelle områder. Dataene kan presenteres i et visuelt dashboard på internett og fysiske skjermer på egnede steder. Sanntidsinformasjon benyttes der det er tilgjengelig.	SmartCity Bærum / Klimaklok	Bærum klimafond	I samarbeid med Accenture, Telenor og SmartCity Bærum er det utarbeidet en prototype til et klimadashboard gjennom et eget sommerprosjekt. Klimadashboardet fremstiller blant annet sykkel- og bilpasseringer på Fornebu, kjøretøysfordeling og luftkvalitet. Sommerprosjektet ble presentert på Arendalsuka i august 2018. Det er ambisjoner om å videreutvikle dashboardet med flere datakilder og gjøre informasjonen mer tilgjengelig for innbyggere for eksempel gjennom en app.

MOBILITET - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
19 UTSLIPPSFRI KOMMUNAL PERSONBILPARK Ved utskifting av kjøretøy velger kommunen i henhold til anskaffelsesstrategien utslippsfrie alternativer som sikrer at personbilparken er helt utslippsfri innen 2020. Følger opp Klimapanelets råd.	Teknisk	Klimasats 2018	Pågående utskifting av fossildrevne kommunale tjenestebiler til el- og hydrogenbiler pågår. Kommunen har over 120 elbiler og 3 hydrogenbiler.
20 FOSSILFRITT DRIVSTOFF PÅ KOMMUNALE TANKER For større kjøretøy og maskiner brukes biodrivstoff som erstatning for bensin og diesel. Det gjøres unntak der teknologien krever fossilt drivstoff. Det legges en plan for gradvis utskifting til utslippsfrie kjøretøy for varebiler og lastebiler.	Teknisk		Arbeidet med å etablere biogass-stasjon på Rud ved innkjørselen til Olav Ingstads vei 2 pågår. Dette gjør at kommunens biler som går på biogass, inkludert renovasjonsbilene.
21 FÆRRE P-PASSER FOR ANSATTE Det innføres betaling for ansattparkering i Sandvika og antall p-plasser reduseres. Etablering av bilpool for tjenestekjøring vil redusere behovet for å benytte egen bil i arbeidstiden. Forslaget legges frem i HP 2018-21. Rådmannen vil senere vurdere behovet for ansatt-parkering i andre deler av Bærum med god kollektivdekning.	Teknisk		Prosessen med å redusere parkeringsplasser for ansatte er pågående. Antall parkeringsplasser er redusert i Sandvika samtidig som det er etablert bil-pool for kjøring i tjeneste. Det innføres egenbetaling for ansattes parkering i Sandvika.
22 BILPOOL FOR KJØRING I TJENESTE Utslippsfri bilpool tilgjengelig i Sandvika, som erstatter bruk av egen bil i tjeneste. Følger opp Klimapanelets råd. Kostnad til etablering dekkes av klimafond, innkjøp av biler dekkes innenfor ordinært budjett.	Teknisk	Klimasats 2018	Elbilpool i kommunegården ble etablert i september 2018. Det er i tillegg etablert bilpool med elvarebiler til bruk hos Geodata og Eiendom. Elvarebilene og ladepunktene er delvis finansiert gjennom Klimasats.

MOBILITET - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
23 SMARTBIKE- INTERN (LÅNEORDNING FOR ELSYKLER) Utlån av elsykler til barnehager, skoler, sykehjem og andre kommunale virksomheter til "hjemlån" for sine ansatte, for uttesting over en periode på 14 dager. Hensikten er at ansatte kjøper egen elsykkel og bruker den til å reise til og fra jobb. Bærum arbeidssenter har ansvaret for service og flytting av sykler. Tiltaket er allerede igangsatt sommeren 2017.	Teknisk	Bærum klimafond	SmartBike Intern - låneordning for ansatte i Bærum kommune, ble etablert samtidig med SmartBike Bærum (for bedrifter i Bærum). Bærum arbeidssenter har ansvaret for service og flytting av sykler. 225 ansatte i bedrifter og kommunale tjenestesteder har lånt syklene det første året. Brukerundersøkelsen viser at rundt 60 prosent av de som testet SmartBike kunne tenke seg å kjøpe en elsykkel.
24 FORDELSSYKKELE FOR ANSATTE To av tre ansatte i kommunen er bosatt i kommunen. Fordelssykkel er å tilby ansatte kjøp av sykkel/elsykkel til gunstig pris og med en nedbetalingsordning knyttet til trekk i lønn. Ordningen bidrar til å gjøre kommunalt ansattes jobbreise utslippsfri, samtidig som den fremmer ansattes helse ved å stimulere til fysisk aktivitet.	HR		Kommunen har valgt å gå for en løsning der ansatte i kommunen kan kjøpe elsykler/sykler til redusert pris hos sykkelforhandlere. Det er tilsammen inngått 7 avtaler med skkelforhandlere som tilbyr ansatte i Bærum kommune å kjøpe elsykkel/sykkel til redusert pris. Ordningen vil i løpet av 2019 suppleres med tilbud om service av sykkel på jobben. Ordningen vil finansieres av den ansatte.

BYGG

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
25 GRATIS ENERGI RÅDGIVNING TIL INNBYGGERE For mange boligeiere i Bærum, spesielt de med eldre boliger, er det behov for å gjennomføre tiltak for å redusere energibruken. Gratis energirådgivning, nettbasert og hjemmebesøk, skal veilede og stimulere boligeiere til å gjennomføre energieffektivisering i egen bolig og investere i fornybar energiproduksjon som solceller. Den hjemmebaserte rådgivningen utgjør grunnlag for å kunne søke om tilskudd til å gjennomføre tiltak i boligen.	Plan	Bærum klimafond	Gratis hjemmebasert energirådgivning og tilhørende tilskuddsordning til energieffektiviserings-tiltak i boliger, ble etablert høsten 2017 og videreført i 2018. Rådgivningen kan utløse tilskudd til energieffektiviseringstiltak som etterisolering av vegger, gulv eller tak, skifte av vinduer og gamle tre-ovner. Bærum kommunes støtteordning kompletterer Enovas ordning for støtte til energitiltak i egen bolig. En egen portal for bestilling av hjemmerådgivning er opprettet. Etter ca. 1 års drift er det gjennomført om lag 600 hjemmebesøk i boliger i Bærum. Av de som har søkt støtte til gjennomføring av tiltak er det først og fremst støtte til skifte av vinduer, etterisolering av vegger og tak, samt skifte av vedovner det søkes støtte til. I 2019 vil det gjennomføres en evaluering for å se nærmere på effekten av å tilby innbyggere i Bærum gratis energirådgivning.
26 TILSKUDD TIL ENERGIEFFEKTIVISERING - HUSHOLDNINGENE Bærum kommune ønsker å motivere innbyggerne til å gjennomføre tiltak i egen bolig som reduserer energiforbruket og tar i bruk fornybare energikilder. En tilskuddsordning for energieffektivisering og investering i fornybar energi som solceller er etablert. Den hjemmebaserte rådgivningen utgjør grunnlag for å kunne søke om tilskudd til å gjennomføre tiltak i boligen. Rammene og ressurser til tilskuddsordningen vil vurderes etter 1 års drift.	Plan	Bærum klimafond	Omlag 80 husstander har søkt om tilskudd gjennom kommunens tilskuddsordning, hovedsakelig til utskifting av vinduer og vedovn, samt isolering av vegger. Evalueringen som skal utarbeides i 2019 vil kartlegge hvilke energieffektiviseringstiltak som boligeiere har gjennomført, også tiltak som ikke omfattes av tilskuddsordningen.

BYGG

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
27 SMART HOME Utvide energirådgivningstjenesten til rådgivning for boligeiere som skal renovere egen bolig og ønsker råd om klimatilpassede materialvalg eller boligeiere som ønsker å ta i bruk styringsverktøy/smart home teknologi for bedre drift av egen bolig. Styringsverktøy vil kunne redusere energiforbruket og optimalisere energibruken i boliger.	Klimaklok		Tiltaket er knyttet til å utnytte at alle husholdninger nå har fått byttet ut sine gamle strømmålere med digitale, smarte målere. De nye målerne gjør det enklere for husholdningene å overvåke eget strømforbruket. Kommunen har ikke iverksatt tiltaket, men avventer resultater fra et pågående Enova-prosjekt som kartlegger hvilke formidlingsløsninger som bidrar til reduksjon av strømforbruk i husholdningene
28 WATT-KONTROLL Formålet med prosjektet er å etablere mer kunnskap og bidra til prosjekt innen smarthus teknologi og smart grid for å utnytte potensiale for bedre styring av energibruk i husholdningene som følge av AMS. I tillegg vil prosjektet kunne se på utvikling av annen teknologi som f.eks velferdsteknologi.	Klimaklok		Tiltaket vil bli slått sammen med tiltak 27.
29 TILSKUDD TIL FJERNING AV OLJETANKER Fjerning av oljetanker hindrer oljelekkasje fra nedgravde tanker og kan samtidig stimulere boligeiere til å erstatte fossile energikilder til oppvarming med fornybare energikilder. I påvente av forbud mot fossil fyringsolje fra 2020 er en tilskuddsordning for fjerning av oljetanker etablert. Ordningen vil avvikles når tidspunkter for iverksetting av det nasjonale forbudet blir kjent.	Teknisk	Bærum klimafond	Tilskuddsordningen ble avviklet 01.01.2019 i tråd med politisk vedtak besluttet i hovedutvalg for miljø, idrett og kultur 15.05.2018 - 044/18 (18/88885) og etter et lenge varslet forbud mot bruk av fossil fyringsolje og parafin til oppvarming av boliger fra 01.01.2020. I 2018 ble det utbetalt 1.530.000 kroner i tilskudd til boligeiere i Bærum.
62 FORENKLE BYGGESAKSBEHANDLING AV KLIMATILTAK Byggesaksbehandling av klimatiltak forenkles. Utbyggingsprosjekter som ønsker BREEAM-sertifisering prioriteres.	Plan		Ved utbyggingsprosjekter som skal BREEAM-seritifiseres eller er et FutureBuilt-prosjekt, blir byggesakssøknadene prioritert.

FORNEBU

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
30 MILJØPROGRAM - KOMMUNEDELPLAN Som del av revidert kommunedelplan for Fornebu legges det frem et eget miljøprogram som viser mål og tiltak innenfor arealstruktur, mobilitet, energi, blågrønn struktur og ressursutnyttelse.	Plan / Klimaklok		Miljøprogram for Fornebu utarbeidet og inngår som vedlegg til KDP3 og har hovedfokus på: - Arealstrategi - Mobilitet - Energi - Blågrønnstruktur - naturmangfold og overvann - Ressursbruk og klimagassreduksjon

BYGG - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET - BYGGE FOR FREMTIDEN

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
31 DIGITALISERT, AREALEFFEKTIVT, ENERGIGJERRIG OG KLIMAKLOKT Alle byggeprosjekter i kommunal regi skal ligge i forkant av myndighetenes krav til miljø. De fleste prosjektene som er underplanlegging eller bygging i dag utføres som passivhus. Alle nye bygg leveres minimum med energikarakter A, grønn oppvarmingskarakter (alternativt fjernvarme). Det etterspørres bygningsprodukter med lave klimagassutslipp, energibudsjetter og klimagassregnskap. Det legges opp til god kapasitet på sykkelparkering.	Eiendom		Inngår som del av byggeprogrammer, utvikles videre.
32 FOSSILFRI ANLEGGSPASS OG BREEAM-NOR, BEKKESTUA SKOLE Arealeffektiv 4 parallell barneskole, kommunens første erfaring med BREEAM-NOR sertifisering, fossilfri byggeplass.	Eiendom	Klimasats 2016	Forstude gjennomført for å kartlegge muligheten for gjennomføring av fossilfri byggeplass knyttet til bygging av Bekkestua skole. Prosjektet gjennomføres delvis fossilfritt og Breeam-setifiseres very good.
33 FOSSILFRI OPPVARMING OG SOLCELLER, LEVRE BARNESKOLE Arealeffektiv 4 parallell barneskole der det testes å benytte fjernvarme til byggeplassoppvarming for å redusere CO ₂ -utslipp i byggefasen. Solcelleanlegg i fasade testes ut.	Eiendom		Prosjektet pågår og gjennomføres i henhold til plan. Skolen bygges med passivhus-standard og vil få fasadeintegreert solcelleanlegg. Fjernvarme skal erstatte fossil energikilde i byggeperioden.
34 PASSIVHUS MED SOLCELLER PÅ TAKET, NANSEN-PARKEN BARNEHAGE Arealeffektivt passivhus med god utnyttelse av takflater og med solceller på taket.	Eiendom		Prosjektet er ferdigstilt i henhold til planen. Nansenparken barnehage åpnet i august 2018. Det er lagt vekt på høy kvalitet på utomhusarealene. Barnehagen er bygget som et passivhus, er tilknyttet fjernvarmeanlegget og har 400 kvm solcellepaneler på taket.

BYGG - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET - BYGGE FOR FREMTIDEN

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
35 FUTUREBUILT OG BREEAM-NOR, OKSENØYA SENTER Samlokalisering av barneskole, barnehage, flerbruks- og turnhall og plass for bo- og behandlingssenter. Utvikles som Futurebuilt forbildeprosjekt og med BREEAM-NOR sertifisering.	Eiendom		Oksenøya senter etablerts som Futurebuilt-prosjekt, Breeam-NOR Excellent, opsjon Outstanding. Oksenøya er også et prosjekt i Forskningscenter for nullutslippsområder i smarte byer, FME ZEN (zero emission neighbourhood). Det er utarbeidet et eget Futurebuilt kvalitetsprogram for prosjektet. Forbildeegenskapene som fremheves er - Sambruk, samlokalisering og samhandling - Innovative energiløsninger - Bygningsmaterialer med lavt karbonavtrykk.
36 VIDEREFORING AV EPC-PROSJEKTET, ENERGIREHABILITERING Ferdigstille og idriftssette tiltak fra første EPC-prosjekt (energirehabilitering av 12 eksisterende bygg med stort potensial for energisparing). Det er estimert en energibesparelse på ca. 30% i denne bygningsmassen, hvorav Nadderudhallen vil få en betraktelig reduksjon og installert solfangeranlegg. Besparelsen er estimert å utgjøre 9 millioner kWt i året , og ha full driftseffekt fra 2018.	Eiendom		Gjennomført i 2018

BYGG - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET - KLIMA OG MILJØLEDELSE

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
37 INNFØRE MILJØ- OG ENERGILEDELSESYSTEM For å sikre systematisk og enhetlig oppfølging og kvalitetssikring av både energibruk og miljø skal kommunen sertifisere Eiendom innen ISO 50001 «Energiledelse» og ISO 14001 «Miljøledelse» i løpet av 2019.	Eiendom		Igangsett prosess for ISO sertifisering 50001 og 14001
38 BYGGE KOMPETANSE OG KAPASITET Kompetansenivå og kapasitet til oppfølging av energibruk er økt. Videreutvikling av fagmiljøet innen energi- og klimaspørsmål fortsette gjennom opplæring samt rekruttering, blant annet av en fagansvarlig for energi, klima og miljø.	Eiendom		Ansettelser av fagpersonell, etablering av Fagressursavdeling, etablering av faggrupper.
39 ANALYSERE OG UTVIKLE RAPPORTERING Analysere energiforbedringspotensial i hele den eksisterende bygningsmassen som grunnlag for prioritering, planlegging av gjennomføring og rapportering av resultater.	Eiendom		Månedlig rapportering til eiendomsdirektørens dashboard - Rapportering gjennom politiske saker - Kostra-rapport, evt annen rapportering

BYGG - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET - KLIMA OG MILJØLEDELSE

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
<p>40 KPI-ER KLIMA, MILJØ, ENERGI</p> <p>Måle areal- og energieffektivitet i kommunens bygningsmasse på overordnet nivå med følgende kriterier:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energi – kWh/kvm/år – og pr innbygger • Energi – fordelt på energibærere • Klimagassutslipp, energiforbruk konvertert til utslipp • Avfallshåndtering – mengder totalt og pr. fraksjon • Vannforbruk <p>Måle/beregne klimagassutslipp</p> <p>Videreutvikle KPI-er og forbedre beregningsgrunnlag og rapportering i 2018.</p>	Eiendom		Benytter det som ligger i gjeldende strategier, deltagende i nettverk (ASSS). Det vil jobbes videre med utvikling av KPIer i 2019.

BYGG - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET - TA I BRUK METODER OG KOMPETANSE I BRANSJEN, NÆRINGS- OG FORBILDEMILJØER

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
<p>41 BREEAM-NOR SERTIFISERE ALLE BYGGEPROSJEKTER > 90 MILLIONER</p> <p>Benytte BREEAM-NOR som metodisk og systematisk miljøtilnærming til store prosjekter. Sertifisere alle store (over 90 mill) byggeprosjekter over en periode på to år. Deretter evaluere effekter og ordningen i 2020. (Gjelder alle prosjekter som starter konseptfase fra høst 2017.)</p>	Eiendom		Innarbeidet i rom- og funksjonsprogram, alle PA kurset i BREEAM
<p>42 PRØVE UT BREEAM - IN USE</p> <p>Utprøving av klassifiseringssystemet BREEAM-in-use på enkelte bygninger for forbedring av energi- og miljøaspekter. Bygge kompetanse.</p>	Eiendom		Vurdere å sertifisere Bekkestua skole. I tillegg til et eksisterende egnet bygg og Kommunegården
<p>43 UTVIKLE FORBILDEPROSJEKTER INNEN MILJØ</p> <p>Fortsette samarbeid med blant annet Futurebuilt om nye forbildeprosjekter. Forbildeprosjekter under planlegging:</p> <p>Utvikling og utbygging av Oksenøya senter og oppgradering av kommunegården (kommunen er leietaker og etterspør forbildeegenskaper ved lokalene).</p>	Eiendom	Klimasats 2018	<p>FutureBuilt prosjekter (Elgefaret omsorgsboliger, Oksenøya, flere kommer)</p> <p>ZEN piloter (Oksenøya, Tårnet/Fornebu), pilotprosjekter i massivtre.</p> <p>For Elgefaret omsorgsboliger er det utarbeidet et Futurebuilt-kvalitetsprogram. Forbildeegenskapene som fremmes i dette prosjektet er:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Massivtre og bygningsmaterialer med lavt karbonavtrykk - Innovativ velferdsteknologi - Solcelleteknologi og energilagring - Fossilfri byggeplass
<p>44 FORSKNINGSPROSJEKT I REGI AV NTNU FOR MILJØ I SVØMMEHALLER</p> <p>Kommunen er deltaker og bidragsyter i forskningsprosjekt som skal resultere i redusert vannforbruk, energibruk og kjemikaliebruk.</p>	Eiendom		Prosjektet er igangsatt og gjennomføres iht planene.

BYGG - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET - TA I BRUK METODER OG KOMPETANSE I BRANSJEN, NÆRINGSLIV OG FORBILDEMILJØER

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
<p>45 EIENDOM FØLGER OPP «10 ANBEFALTE STRAKSTILTAK» (EIENDOMSSEKTORENS VEIKART MOT 2050)</p> <p>1. Miljøsertifisere organisasjonen (ISO 14001 eller Miljøfyrtårn for mindre bedrifter)</p> <p>2. Fjerne fossil oppvarming (olje og gass), også til topplast</p> <p>3. Kun kjøpe bygningsprodukter uten innhold av helse- og miljøfarlige stoffer</p> <p>4. Innføre miljøledelsessystem, for eksempel en BREEAM-In-Use gjennomgang, på heleporteføljen og sette opp plan for kontinuerlig forbedring av byggene</p> <p>5. Gjennomføre en utredning om hva takflatene kan og bør brukes til, som for eksempel overvannshåndtering, energiproduksjon, rekreasjonsareal eller birøkt</p> <p>6. Premiere innovative løsninger og diskutere risikohåndtering, for eksempel gjennom å sette av en egen post i budsjettet for risiko ved utprøving av nye løsninger</p> <p>7. Kreve at arkitekten utarbeider plan for hvordan materialene kan demonteres og gjenbrukes ved ombygging eller rivning og tilstrebe å finne løsninger og materialer som gir minst mulig avfall</p> <p>8. Bestille energibudsjett for beregnet reelt energibruk (i tillegg til beregningskrav i TEK) og dokumentasjon av hvilke tiltak som er gjort for å få ned forventet reelt energibruk i drift av bygget</p> <p>9. Etterspørre og prioritere bygningsprodukter som har lave klimagassutslipp (dokumentert gjennom EPD (Environmental Product Declaration))</p> <p>10. Etterspørre fossilfri byggeplass</p>	Eiendom		Eiendomsbransjens 10 anbefalte strakstiltak følges opp systematisk.
<p>46 ENERGIREHABILITERING AV EKSISTERENDE BYGNINGSMASSE</p> <p>Systematisk energirehabilitering basert på teknisk rehabiliteringsbehov og potensial for energiforbedring. Gjennomføring vil skje både som EPC-prosjekt og i sammenheng med vedlikeholdsprosjekter. Tiltak og potensiale konkretiseres gjennom tilstandsanalyser som gjennomføres i 2017 og 2018.</p>	Eiendom		Energirehabilitering av eksisterende bygningsmasse pågår.
<p>47 UTNYTTE KAPASITET I EKSISTERENDE BYGG</p> <p>Mange av kommunens bygg har høyt areal per bruker. Muligheter og nødvendige tiltak for å kunne utnytte bygningene bedre gjennomgås. For å ta ut gevinster kan det i tillegg til bygningsmessige tiltak være nødvendig med endringsprosesser i organisasjonen.</p> <p>Oppgradering og arealeffektivisering i rådhuset og i kommunegården med innføring av aktivitetsbaserte arbeidsplasser er eksempler på slike prosjekter.</p>	Eiendom		EPC prosjektet og optimalisering av eksisterende anleggene pågår.

BYGG - KOMMUNENS EGEN VIRKSOMHET - TA I BRUK METODER OG KOMPETANSE I BRANSJEN, NÆRINGS LIV OG FORBILDEMILJØER

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
48 SENTRAL STYRING AV TEKNISKE ANLEGG OG ENERGIFORBRUK Modernisere og utvide driftssentralen, slik at alle bygg med sentral driftskontroll kan styres sentralt innen utgangen av 2019.	Eiendom		Utforming av eget system og etablering av nytt toppsystem i samarbeid med DIGIT.
49 INNFØRE NYTT SYSTEM FOR AVFALLSHÅNDTERING Legge fysisk til rette for kildesortering i kommunens tjenestesteder i 2017. Planlegge helhetlige løsninger for henting av kildesortert avfall iht. kommunens nye rutiner. Etablere måling av mengder, sorteringsgrad mm. Pilotprosjekt er iverksatt for en skole og et bo- og behandlingssenter for å høste erfaringer med løsningene i 2018 før de rulles ut.	Eiendom		Pilot for avfallshåndtering, kildesortering og nedgravd avfallshåndtering Stabæktunet BBS gjennomført.
50 FJERNE ALL FOSSIL OPPVARMING(OLJE OG GASS), OGSÅ TIL TOPPLAST Fase ut den siste bruk av fossilt brensel og sanere oljetanker. Andelen fossil oppvarming til kommunale bygg er nå redusert til omlag 1%. I beredskapssammenheng må konvertering avventes til ny teknologi forefinnes.	Eiendom		Fjerning av all fossil oppvarming av kommunale bygg, inkludert toppplast, ble gjennomført oktober 2018.
51 KILDESORTERING I BOLIGSELSKAP - STIMULERINGSORDNING Over 30 prosent av boligene i kommunen er bebyggelse som har felles avfallsløsning. DFor å oppnå målsetting om 50 prosent utsortering av matavfall i disse boligkompleksene. Et pilot-prosjekt med insentivordning planlegges for å motivere til å sortere matavfall.	Teknisk		Oppstart 2019.
63 AVFALLSBEHOLDERE Støtteordninger til nedgravde avfallsbeholdere utvides fra 2019.	Teknisk		Ordningen med støtte til nedgravde avfallsbeholdere videreføres i 2019.

RESSURSBRUK

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
67 GJENBRUK OG REDESIGN MØBLER, NYE KOMMUNEGÅRDEN I forbindelse med rehabilitering av Kommunegården ble det gjennomført et forprosjekt for å se på muligheten for å gjenbruke og redesigne gamle møbler, og dermed utnytte materialene i gamle møbler.	Eiendom	Klimasats 2018	Resultatet av forprosjektet er 12 prototyper på redesignede møbler til ulike formålsbygg i kommunen.
52 BESØKSENTER PÅ ISI Kommunen vil fortsette å invitere 4. trinn til Isi hvert år slik at barna får kunnskap om energi og klima, avfall og forbruk. Kommunen vil være pådriver for sirkulær økonomi og stimulere til bedre utnyttelse av ressurser. Rådmannen utreder hvordan besøkssenter og verksted kan benyttes for å spre informasjon og gjøre innbyggerne rustet til å velge klimakloke alternativer, som en oppfølging av Kommunestyrets vedtak i desember 2016. Senteret kan samarbeide med Arba, og drives av frivillige, og bli et møtested for å lære å sy og reparere. Skoleklassene kan komme hit for opplysning om etterbehandling av avfall og avfallsforebygging, reparasjon og gjenbruk.	Teknisk		Midler til videreføring av ordningen settes av i HP 2019.
53 HENTE AVFALL PÅ BESTILLING - PILOT FORNEBU Tilby henting av avfall på bestilling via APP. Formålet er at husholdningene ikke skal være avhengig av egen bil for å bli kvitt avfall. Pilot med henting på bestilling starter opp som et tilbud til beboere på Fornebu i 2018. Henting av glass og metall er planlagt innen 2020.	Teknisk		Oppstart 2019.
54 REDUSERE MATSVINN I HUSHOLDNINGENE Den nasjonale målsettingen er å halvere matsvinn per innbygger innen 2023. Kommunen vil etablere et samarbeide med Framtiden i våre hender for å oppnå redusert matsvinn i husholdningene. Mål for tiltaket er å legge til rette for at innbyggerne får økt kunnskap og bevissthet om omfang og konsekvenser av matkasting, gevinster ved å redusere matsvinn i egen husholdning og hva den enkelte kan gjøre for å redusere kasting av spiselig mat.	Teknisk	Bærum klimafond	Prosjektet har startet opp. Det undervises i matsvinn i Mat- og helsefaget på 9. trinn på tre ungdomsskoler våren 2019. Målet er å få temaet etablert som del av faget og generell realfagsatsing.
55 MATSVINN I NÆRINGSVIRKSOMHET Etablere samarbeid med enkelte store aktører innen kantine eller dagligvare for å finne gode metoder og eksempler på hvordan redusere matsvinn og samtidig bidra til grønn næringsutvikling.	Klimaklok		Oppstart 2019.
56 MINDRE PLAST PÅ AVVEIE Kommunen vil gjennomføre en rekke tiltak for å begrense plast på avveie.	Teknisk		Flere prosjekter pågår, inkludert en kampanje i tilknytning til Strandyddedagen 5. mai 2019.

RESSURSBRUK

TILTAK	EIER	FINANSIERING	STATUS JANUAR 2019
57 KLIMAKUNNSKAP - KAMPANJER Kommunen planlegger å etablere en kommunikasjonsplattform med innbyggerne. Det vurderes å etablere samarbeid med aktør for å gjøre informasjon om de klimavennlige valgene mer tilgjengelig. Tiltaket "Klimakunnskap" skal sikre interaksjon med innbyggerne for utveksling av erfaring, behov og idéer. Forskning viser at vi motiveres av å se hva alle andre gjør, og dersom du er "stolt over egen miljøvennlighet", er det stor sannsynlighet for at du fortsetter med disse handlingene.	Klimaklok	Akershus Miljøfond	Samarbeidsprosjektet ORTUS sammen med cChange starter er i en oppstartsfasen. Prosjektet delfinansieres med midler fra Akershus fylkeskommune. Målet er å synliggjøre hvordan den enkelte kan bidra til omstilling ved for eksempel å endre egne reisevaner.
58 RESSURSBANK BÆRUM - PILOT Ressursbanken skal sikre god utnyttelse av ressurser fra avfall, materialer og steinmasser knyttet til eiendomsutvikling og samferdselsprosjekter i kommunen (Fornebubanen, Ringeriksbanen, E16, E18). Gjenbruk av bygningsmaterialer krever logistikk og mellomlagring på egnet geografisk område. Kortreist bruk av steinmasser gir store gevinster både for miljø og klima. Utvidelsene gjennomført på Kadettangen med steinmasser fra E16- tunnelen ved Hamang er ett godt eksempel. Utforsking av mulighetene for gjenbruk av masser og bedre utnyttelse av materialressurser vil også være en del av prosjektet. Forprosjektet mottar økonomisk støtte fra Klimasats (Klima- og miljødirektoratet). Avhenger av finansiering og politisk sak høsten 2017.	Nærings- sjefen	Klimasats 2017 Klimasats 2018	Et forprosjekt er gjennomført der nytteverdien ved samhandling i en ressursbank ble identifisert. Prosjektet har hatt som ambisjon og finne helhetlig løsning for fremtidig innsamling, sortering, oppgradering, lagring og gjenbruk av nye og brukte ressurser fra infrastruktur-, entreprenør- og bygge-industrien i Bærum. Det planlegges store infrastruktur-prosjekter, noe som gjør at betydelige ressurser i form av steinmasser blir tilgjengelig. Ved å redusere transport av steinmasser, vil klimagassutslippene fra prosjektene reduseres. Piloten er gjennomført og erfaringer videreført i hovedprosjekt som nå pågår.
59 MATSVINN - I KOMMUNENS VIRKSOMHET Kommunen skal gjennomføre et prosjekt for å kartlegge matsvinn i egen virksomhet, for deretter å iverksette tiltak for å nå målsettingen om redusert matsvinn.	Pleie- og omsorg	Klimasats 2018	Prosjektet er under oppstart med egen prosjektleder fra pleie- og omsorg. For å redusere matsvinn i kommunens bo- og behandlingssentre skal det gjennomføres en kartlegging og iverksette tiltak for å sikre behovet til beboere gjennom hele verdikjeden. I tillegg til å redusere matsvinn forventes det positive effekter som reduserte kostnader, enklere arbeidshverdag for ansatte og at beboere får god og næringsrik mat tilpasset behov.
60 MILJØSERTIFISERTE LEVERANDØRER OG PRODUKTER Bærum kommune kjøper varer og tjenester for ca. 2,3 milliarder kroner årlig. At vi har systematikk, høy kompetanse og gjør klimakloke anskaffelser er viktig for kommunens omdømme. Bærum kommune skal vurdere hvordan kommunens samfunnsansvar best skal ivaretas ved inngåelse av nye kontrakter (i planleggingsfasen) og videreutvikle rutiner og retningslinjer som sikrer at kommunen utvikler seg i tråd med lover og regler og beste praksis.	Økonomi		Rutiner for å vurdere klima og miljøkonsekvenser i planlegging av anskaffelser er videreutviklet. Kompetanseheving på miljøanskaffelser og evaluering av miljø- og klimakrav skal gjennomføres.

TILTAK FORESLÅTT FINANSIERT GJENNOM BÆRUM KLIMAFOND 2019

68	SPARKESYKLER - PILOT UIP vil teste ut 250 elsparkesykler i en periode på Fornebu. Prosjektet skjer i samarbeid med SmartCity Bærum.	SmartCity Bærum	Bærum klimafond	Det foreslås støtte fra Bærum klimafond i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
69	ALDERSVENNLIG TRANSPORT Bærum kan være aktuell kommune når Akershus Fylkeskommune skal teste ut løsningen med aldersvennlig transport som Oslo kommune har hatt god erfaring med, i en annen kommune. Dette er et tilbud i regi av Ruter som gir eldre mulighet til å bli hentet med buss, etter at de ikke lenger mestrer det ordinære rutetilbudet.	Klimaklok	Bærum klimafond	Det foreslås støtte fra Bærum klimafond i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
70	SYSTEM FOR SIRKULÆRE BYGG Prosjektet ønsker å se på muligheter for å redusere utslippene fra byggesektoren ved å kartlegge muligheter for å gjenbruke bygningsmaterialer og oppnå avfallsfrie byggeplasser.	Eiendom	Bærum klimafond	Det foreslås støtte fra Bærum klimafond i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
71	EFFEKTIVISERE OG REDUSERE ENERGI FORBRUKET VED LYSSTYRING - PILOT Prosjektet skal se på løsninger for å effektivisere bruken og redusere energiforbruket knyttet til lysstyring av uteanleggene i Bærum kommune (uteområder som kunstgressbaner og idrettsanlegg). Piloten knyttes til tre bygg og to idrettsanlegg.	Eiendom	Bærum klimafond	Det foreslås støtte fra Bærum klimafond i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
72	PRORAM FOR BYGG OG BRUKERADFERD FOR BEVISSTGJØRING Bærum ønsker å redusere energibruken i bygg og ønsker økt bevisstgjøring hos ansatte og innbyggere med tanke på egen adferd og hvordan dette kan påvirke driften av bygg. Bruk av digitale verktøy og utvikle virkemidler vil være en del av prosjektet.	Eiendom	Bærum klimafond	Det foreslås støtte fra Bærum klimafond i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
73	KARTLEGGING AV CO2-LAGRINGS POTENSIALE I BÆRUM Det skal gjennomføres en kartlegging som kvantifiserer og stedfester CO2-fangst og CO2-lagring i naturområder og grønstruktur i Bærum. Målet er å synliggjøre områdenes verdi og ta kunnskapen i bruk i forbindelse med plan- og byggesaker for å redusere nedbygging av natur og grøntstruktur-områder med stort CO2-lagringspotensial.	Teknisk	Bærum klimafond	Det foreslås støtte fra Bærum klimafond i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
74	ANSKAFFELSE - KARTLEGGING Prosjektet skal understøtte mål 12 i klimastrategien som handler om å redusere eget forbruk og øke innkjøp av miljø- og klimatilpassede produkter og tjenester. Midlene skal benyttes til kompetanseheving og bistand, og til konkret bistand ved anskaffelser med miljøutfordringer.	Økonomi	Bærum klimafond	Det foreslås støtte fra Bærum klimafond i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.

TILTAK FORESLÅTT FINANSIERT GJENNOM BÆRUM KLIMAFOND 2019 OG/ELLER OMSØKTE MIDLER FRA KLIMASATS 2019

<p>(NY) PLANBANK FOR RASKERE GJENNOMFØRING AV SYKKELTILTAK</p> <p>I handlingsplan sykkel 2018-2021 gis det føringer for hvilke sykkeltiltak som vil bli prioritert i tiden framover. En planreserve bestående av 8 standardhevingsprosjekter er ett av de største tiltakene som kommunen lenge har hatt ønske om å gjennomføre. Felles for disse prosjektene er at de tar utgangspunkt i gitte rammer som: reguleringsformål, eiendomsgrenser og veioppbygning. Reguleringsprosesser tar ofte lang tid, noe som går på bekostning av syklistene. Kommunen har derfor et mål om å ha en planbank med ferdig planlagte og byggeklare prosjekter som kan igangsettes når finansieringen er klar.</p>	Teknisk	Klimasats 2019	<p>Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.</p>
<p>(NY) SKOLEVEISANALYSE - TRYGG SKOLEVEI</p> <p>Det skal gjennomføres en analyse for å kartlegge dagens skoleveier i forhold til trafikksikkerhet, opplevd trygghet og attraktivitet. Målet er at flere skolebarn går til skolen ved å gjøre skoleveien attraktiv og trygg. Dette vil gi barna gode vaner i ung alder.</p>	Teknisk	Klimasats 2019	<p>Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.</p>
<p>(NY) HVORDAN ØKE UTSLIPPSFRI MOBILITET FRA BILBASERTE OMRÅDER I ØSTRE BÆRUM</p> <p>Prosjektet skal gjennomføres som en casestudie for et spesifikt område i østre Bærum og skal finne ut hvilke tiltak som kan gjennomføres for å prioritere gående og syklende, og skape bevisstgjøring hos innbyggere i området. Prosjektet ønsker å involvere velforeninger, utforske mulighetsrommet i det spesifikke området, og se på organisering i kommunen for å kunne gjennomføre tiltak. Formålet er å redusere bruk av privatbil-transport i eksisterende bolig-område.</p>	Plan	Klimasats 2019 Bærum klimafond	<p>Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.</p>
<p>(NY) SAMKJØRING TIL FRITIDS AKTIVITETER - SKIBUSS</p> <p>Prosjektet skal teste ut skibuss til trening for de utøverne som driver med langrenn og skiskyting, og skal gjennomføres sammen med idretten, Ruter og Skiforeningen.</p>	Klimaklok	Klimasats 2019 Bærum klimafond	<p>Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.</p>

TILTAK FORESLÅTT FINANSIERT GJENNOM BÆRUM KLIMAFOND 2019 OG/ELLER OMSØKTE MIDLER FRA KLIMASATS 2019

(NY)	SMARTCAR - BILDELING PÅ DØREN Prosjektet skal gjennom samarbeid med velforeninger og leverandører teste ut hvordan bildeling kan organiseres. Prosjektet skal gi innbyggere, leverandører og kommunen økt kunnskap om hvordan bildeling fungerer i praksis.	Klimaklok	Klimasats 2019 Bærum klimafond	Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
(NY)	SAMSPILL AREALPLANER INFRASTRUKTURPROSJEKTER Prosjektet skal koordinere ulike aktører for håndtering av masser i de store intrastrukturprosjektene som pågår og er under planlegging. Bedre samordning av flere statlige og kommunale interesser i slike prosjekter vil sikre en mer bærekraftig og langsiktig utnyttelse og gjenbruk av ressurser og arealer. Dette inkluderer også samspillet mellom statlige og kommunale reguleringsplaner og om kommunens mulighet for å tiltre en statlig plan før og etter det statlige prosjektet.	Plan	Klimasats 2019	Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
(NY)	AKTIVITETSMÅLING OG BRUKERINVOLVERING NY KOMMUNEGÅRD Byggeprosjektet "Ny kommunegård" skal ta i bruk løsninger for innsamling av data, brukeranalyse og kontinuerlig brukerinvolvering mht. utnyttelse av kommunens fasiliteter. Løsningen skal ta i bruk prosesser og verktøy for måling og bevisstgjøring av fasilitetsbrukeres egne vaner og bruksformer, og dens påvirkning på klimakost slik som f.eks. vedlikehold, temperaturregulering, lysbruk, og renhold. Løsningen vil samle inn data på bruk, analysere denne opp mot energikostnader, og synliggjøre påvirkningen på klima. Løsningen vil også søke å informere om hvordan fasilitetsbrukere kan endre adferd for å enklest mulig minske deres klimapåvirkninger.	Eiendom	Klimasats 2019	Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.
(NY)	SMARTE KOMMUNALE BYGG I BÆRUM Bærum kommune ønsker å bruke sensorer i flere kommunale bygg for å lære mer om hvordan byggene brukes. Dette kan vise hvordan det bør bygges i fremtiden for å sikre optimal bruk av arealene, og sikre at det bygges det det faktisk er et behov for. Det er ønskelig å ta et utgangspunkt i ti bygg, derav tre skoler, tre barnehager og tre bo- og behandlingssentre.	Eiendom	Klimasats 2019	Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.

TILTAK FORESLÅTT FINANSIERT GJENNOM BÆRUM KLIMAFOND 2019 OG/ELLER OMSØKTE MIDLER FRA KLIMASATS 2019

<p>(NY) KORTREIST JORDFORBEDRINGSMIDDEL FRA HESTEMØKK</p> <p>I Bærum må om lag 12 000 tonn hestemøkk håndteres årlig. Noe leveres til deponi ut av kommunen, men mye blir liggende uhåndtert. Hestemøkk som ikke håndteres er en utfordring i Bærum. Ressurser i hestemøkken kan brukes til jordforbedringsmiddel ved å ta i bruk gode løsninger for kompostering. Prosjektet vil innebære kartlegging, organisering, finansiering. Kommunen ønsker i samarbeid med hestenettverk å teste ut løsninger for å sikre utnyttelse av ressursene i hestemøkk.</p>	Teknisk	Klimasats 2019	<p>Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.</p>
<p>(NY) KLIMAKLOKE ARRANGEMENTER</p> <p>Bærum ønsker å legge til rette for at det kan gjennomføres klimakloke og grønne idretts- og kulturarrangementer, blant annet ved å utarbeide en veileder og se på mulighetene for å etablere et arrangementskontor. Gjennom kartlegging og innhente erfaring fra noen av kommunens arrangementer, skal det utarbeides veileder og etableres en struktur som bidrar til gjennomføring av klimakloke arrangementer.</p>	Kultur	Klimasats 2019 Bærum klimafond	<p>Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til dette prosjektet, med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.</p>
<p>(NY) GJENBRUK OG REDESIGN MØBLER, NYE KOMMUNEGÅRDEN</p> <p>I forbindelse med rehabilitering av Kommunegården ble det gjennomført et forprosjekt for å se på muligheten for å gjenbruke og redesigne gamle møbler, og dermed utnytte materialene i gamle møbler. Resultatet av forprosjektet er 12 prototyper på redesignede møbler til ulike formålsbygg i kommunen.</p> <p>Det vil søkes Klimasats-støtte til selve gjennomføringen. Kommunegårdsprosjektet vil gjennomføre produksjon av 4 av prototypene som ble utarbeidet gjennom forprosjektet. Gamle møbler i dagens Kommunegård skal benyttes som materialer. Ferdigproduserte møbler skal plasseres i ny Kommunegård og vil være et bidrag til kommunens tydelige miljøambisjoner.</p>	Eiendom	Klimasats 2019	<p>Det søkes om Klimasats-støtte i 2019 til oppfølging av forprosjektet (gjennomføring), med forbehold om politisk vedtak. Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.</p>

NYE KLIMATILTAK FORESLÅTT ETTER AT HANDLINGSPLAN TIL KLIMASTRATEGI 2030 BLE VEDTATT

En samlet oversikt over nye tiltak som er foreslått i etterkant av politisk vedtak av handlingsplan til Klimastrategi 2030 i februar 2018.

Tiltakene er delfinansiert med midler fra Bærum klimafond, Klimasats eller Akershus Miljøfond.

Prosjekter foreslått finansiert med midler fra Bærum klimafond eller Klimasats i 2019 er med forbehold om politisk vedtak.

Sak om Bærum klimafond og Klimasats (J.post ID 19/6397) legges frem for hovedutvalg for miljø, idrett og kultur i mars 2019.

TILTAK	EIER	FINANSIERING
NY PLANBANK FOR RASKERE GJENOMFØRING AV SYKKELTILTAK	Teknisk	Klimasats 2019
NY SKOLEVEISANALYSE - TRYGG SKOLEVEI	Teknisk	Klimasats 2019
NY HVORDAN ØKE UTSLIPPSFRI MOBILITET FRA BILBASERTE OMRÅDER I ØSTRE BÆRUM Prosjektet skal gjennomføres som en casestudie for et spesifikt område i østre	Plan	Klimasats 2019 og Bærum klimafond
64 SMARTBIKE INNBYGGERE (ELSYKKE LÅNEORDNING)	Klimaklok	Klimasats 2018
NY SAMKJØRING TIL FRITIDSAKTIVITETER - SKIBUSS	Klimaklok	Klimasats 2019 og Bærum klimafond
NY ALDERSVENNLIG TRANSPORT	Klimaklok	Bærum klimafond
NY SMARTCAR - BILDELING PÅ DØREN	Klimaklok	Klimasats 2019 og Bærum klimafond
NY SAMSPILL AREALPLANER INFRASTRUKTURPROSJEKTER	Plan	Klimasats 2019
66 SELVKJØRENDE BUSS - VIDEREFØRING	SmartCity	Bærum klimafond
NY SPARKESYKLER - PILOT	SmartCity	Bærum klimafond
65 SYKKELKAMPANJE U-GO TIL TRENING	Klimaklok	Bærum klimafond (gjennomført 2018)
NY AKTIVITETSMÅLING OG BRUKERINVOLVERING NY KOMMUNEGÅRD	Eiendom	Klimasats 2019
NY SMARTE KOMMUNALE BYGG I BÆRUM	Eiendom	Klimasats 2019
NY SYSTEM FOR SIRKULÆRE BYGG	Eiendom	Bærum klimafond
NY EFFEKTIVISERE OG REDUSERE ENERGIFORBRUKET VED LYSSTYRING - PILOT	Eiendom	Bærum klimafond
NY PROGRAM FOR BYGG OG BRUKERADFERD FOR BEVISSTGJØRING	Eiendom	Bærum klimafond
67/NY GJENBRUK OG REDESIGN MØBLER, NYE KOMMUNEGÅRDEN	Eiendom	Klimasats 2018 (forprosjekt) og Klimasats 2019 (gjennomføring)
NY KORTREIST JORDFORBEDRINGSMIDDEL FRA HESTEMØKK	Teknisk	Klimasats 2019
NY KARTLEGGING AV CO2-LAGRINGSPOENSIALE I BÆRUM	Teknisk	Bærum klimafond
NY KLIMAKLOKE ARRANGEMENTER	Kultur	Klimasats 2019 og Bærum klimafond
NY ANSKAFFELSE - KARTLEGGING	Økonomi	Bærum klimafond